

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Савел'єва Андрія Сергійовича
«Формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу в ЗВО»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із науковими програмами. Актуальність обраної теми зумовлена сучасними тенденціями розвитку цифрового суспільства та трансформацією системи вищої освіти. Умови диджиталізації освітнього процесу у закладах вищої освіти потребують підготовки конкурентоспроможних фахівців з інформаційних технологій, які володіють не лише професійними технічними знаннями, а й розвиненими навичками командної взаємодії. У сфері ІТ командна робота є ключовим чинником ефективної реалізації проєктів, розроблення програмного забезпечення, стартапів та інноваційних рішень.

Водночас практика підготовки майбутніх ІТ-фахівців у ЗВО засвідчує необхідність удосконалення педагогічних підходів до формування soft skills, зокрема навичок командної взаємодії в цифровому освітньому середовищі. Тому дослідження, спрямоване на визначення педагогічних умов, методів і засобів формування цих навичок, є своєчасним, соціально значущим і відповідає сучасним вимогам розвитку вищої освіти.

Тему затверджено дисертаційної роботи затверджено Вченою радою Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (протокол №11 від 31 травня 2024 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Наукові положення, представлені в дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими та логічно структурованими. Автор здійснив ґрунтовний аналіз наукових джерел з проблеми командної роботи, професійної підготовки ІТ-фахівців та диджиталізації освітнього процесу. У роботі чітко визначено мету, що полягає в теоретичному обґрунтуванні, змістовній розробці та експериментальній перевірці ефективності педагогічних умов формування навичок роботи в команді в майбутніх фахівців з інформаційних технологій в умовах диджиталізації освітнього процесу в ЗВО4 завдання, об'єкт і предмет дослідження, окреслено методологічні підходи та використано комплекс взаємодоповнювальних методів наукового дослідження. Також науковий аналіз теоретичних і практичних напрацювань із досліджуваної проблеми дозволив дисертанту виявити низку *суперечності* між зростаючими вимогами цифрової економіки та ІТ-індустрії до здатності фахівців ефективно

працювати в команді та переважною орієнтацією освітнього процесу в ЗВО на індивідуальні форми навчальної діяльності й оцінювання результатів; об'єктивною потребою у формуванні в майбутніх фахівців з інформаційних технологій розвинених комунікативних, кооперативних і організаційних умінь для роботи в розподілених цифрових командах та недостатньою розробленістю педагогічних умов формування зазначених умінь в умовах диджиталізації освітнього середовища; активним упровадженням цифрових інструментів, платформ і сервісів у освітній процес ЗВО та недостатнім використанням їхнього потенціалу для цілеспрямованого формування навичок роботи в командній взаємодії в майбутніх фахівців з інформаційних технологій.

Достовірність отриманих результатів підтверджується проведенням педагогічним експериментом, використанням кількісного та якісного аналізу результатів, а також узагальненням емпіричних даних. Висновки дисертації логічно випливають із теоретичного аналізу та результатів експериментальної роботи, є аргументованими та відповідають поставленим завданням дослідження.

Дисертація містить нові, раніше не захищені наукові положення, а отримані в сукупності результати розв'язують актуальну наукову проблему.

Значущість отриманих результатів для науки та практичного використання.

Наукова новизна дослідження полягає в теоретично обґрунтованій та експериментальній перевірці педагогічних умов формування навичок роботи в команді в майбутніх фахівців з інформаційних технологій в умовах диджиталізації освітнього процесу в ЗВО, що передбачали цілеспрямоване залучення майбутніх фахівців з інформаційних технологій до нетворкінгу з метою формування стійкої мотивації до набуття навичок командної роботи в умовах диджиталізації; орієнтація майбутніх фахівців з інформаційних технологій на системне засвоєння знань організації, принципів та механізмів злагодженої роботи в команді в умовах диджиталізації; оволодіння майбутніми фахівцями з інформаційних технологій навичками онлайн комунікації в команді через розв'язання цифрових кейсів; оновлення форм і методів освітнього процесу ЗВО в умовах диджиталізації для підвищення ефективності формування навичок роботи в команді в майбутніх фахівців з інформаційних технологій; розроблено критерії, показники і рівні сформованості навичок роботи в команді в майбутніх фахівців з інформаційних технологій; уточнено понятійно-категоріальний апарат, зокрема: поняття «диджиталізації освітнього процесу в ЗВО», «навички роботи в команді майбутніх фахівців з інформаційних технологій»,

структурні компоненти навичок роботи в команді такі, як мотиваційно-ціннісний, когнітивний та діяльнісно-комунікативний.

Практична значущість результатів полягає у можливості їх застосування у закладах вищої освіти під час підготовки майбутніх ІТ-фахівців, модернізації освітніх програм, впровадженні командних проєктів, використанні онлайн-платформ для спільної роботи студентів. Дисертантом в освітній процес ЗВО було розроблено та впроваджено: педагогічні умови формування навичок командної роботи у майбутніх фахівців з інформаційних технологій галузі знань 12 «Інформаційні технології» за спеціальністю 122 «Комп'ютерні науки»; організацію нетворкінгу в межах освітнього компонента «Самоменеджмент» між здобувачами освіти, викладачами та стейкхолдерами освітньо-професійної програми спеціальності 122 «Комп'ютерні науки» через відкритий доступ до освітнього порталу Canvas, у межах якого було створено електронні портфоліо здобувачів; підготовку проєкту зі створення та впровадження чат-бота для налагодження ефективної комунікації між працівниками ІТ-компанії та клієнтами; упровадження мінілекцій до обов'язкових освітніх компонентів, зокрема «Модель “Вікно Джохарі” у командній взаємодії майбутніх ІТ-фахівців», «Особливості командної роботи над проєктами в ІТ-компаніях» та ін.; використання тренінгових вправ у межах обов'язкових освітніх компонентів («Мій настрій», «Спільна розповідь», «Компліменти», «Візитна картка», «Магазин», «Знайди собі пару», «Подяка» тощо); залучення додаткових можливостей позанавчальної діяльності через добровільну участь здобувачів у практикоорієнтованому вебінарі з кібербезпеки «Кібербезпека: захист даних та інформаційних систем у сучасному світі»; організацію серії заходів, що передбачали зустрічі здобувачів з ІТ-експертами в межах банку стартапів «ІТ-LAB»; використання професійно орієнтованих кейсів і рольових ігор («Комунікативні стилі», «Стейкхолдери»). Запропоновані рекомендації можуть бути використані викладачами, розробниками освітніх програм та адміністрацією ЗВО для підвищення якості професійної підготовки здобувачів освіти.

Висновки дослідження підтверджують його наукову цінність та засвідчують значущість його отриманих результатів.

Повнота викладу наукових результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях.

Основні положення та результати дисертаційної роботи Савел'єва А.С. достатньо повно висвітлено в семи наукових публікаціях автора. Опубліковані праці відображають ключові аспекти дослідження, зокрема теоретичні засади формування навичок командної роботи, результати експериментальної

перевірки запропонованої моделі та практичні рекомендації щодо її впровадження в освітній процес.

Зміст публікацій відповідає темі дисертації та підтверджує апробацію результатів дослідження на наукових конференціях і в фахових виданнях.

Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність порушень академічної доброчесності. Змість і результати дисертаційної роботи відповідають вимогам, що висуваються до робіт спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Дисертацію оформлено до чинних нормативних вимог МОН України щодо такого виду наукових досліджень (наказ МОН від №40, від 12.01.2017 р.).

У процесі рецензування дисертації та аналізу наукових публікацій Савел'єва А.С. порушень академічної доброчесності (академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікацій, фабрикацій) та некоректних текстових запозичень не виявлено. У роботі простежується авторський стиль викладу. Дисертація є самостійним дослідженням, а її наукові результати автором отримані особисто.

Дискусійні положення, рекомендації та зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи загальний рівень проведеного дослідження, зацентруємо увагу на окремі зауваження дискусійного характеру до змісту роботи, а також висловимо окремі побажання:

1. У роботі доцільно було б більш детально проаналізувати зарубіжний досвід формування навичок командної роботи у майбутніх ІТ-фахівців, зокрема практики провідних університетів та ІТ-освітніх програм.

2. У теоретичному розділі варто ширше розкрити понятійний апарат дослідження, зокрема співвідношення понять «командна робота», «командна взаємодія» та «collaborative learning» у контексті цифрового освітнього середовища.

3. Доцільним було б доповнення експериментальної частини більш детальним описом використаних цифрових інструментів і платформ для організації командної діяльності студентів.

4. У роботі можна було б ширше представити практичні кейси або приклади реалізації запропонованої моделі в освітньому процесі ЗВО, що посилює б прикладний аспект дослідження.

Висловлені зауваження мають рекомендаційний характер і не впливають на загальне позитивне враження від роботи. Вважаємо, що дисертація Савел'єва Андрія Сергійовича «Формування в майбутніх фахівців з інформаційних технологій навичок роботи в команді в умовах диджиталізації освітнього процесу в ЗВО» є внеском у педагогічну науку і практику,

відповідає вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а тому може бути подана до спеціалізованої вченої ради для подальшого захисту для присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

РЕЦЕНЗЕНТ:

кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри початкової освіти
ДЗ «Луганський національний
університет імені Тараса Шевченка»

Наталія МОРДОВЦЕВА

Підпис	<i>Наталії Мордовцевої</i>
Засвідчую	
Начальник відділу кадрів	<i>Тетяни Віта Киселюк</i>
ДЗ "Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"	

